

Nemis tili darslarida AKT dan foydalanish

Iskandarova Muqaddas Rejabbayevna

Urganch davlat universiteti xorijiy filologiya fakulteti fakultetlararo chet tillar kafedrasini nemis tili o'qituvchisi

iskandarova6321@gmail.com, +998994456321

Annotation: This article contains materials on the use of ICT in German language lessons. Recommendations for the creation and use of modern teaching hardware and multimedia presentations.

Keywords: Exhibition, Scientific, Method, Methodology, Multimedia, Presentation, Power Point.

Annotatsiya: Mazkur maqolada nemis tili darslarida AKT lardan foydalanish bo'yicha materiallar keltirilgan. Zamonaviy o'quv texnik vositalari va zamonaviy dasturiy ta'minotda multimedia taqdimotlari yaratish va qo'llash bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: ko'rgazmalilik, ilmiylik, usul, metodika, metod, multimedia, taqdimot, Power Point, proyektor

Nemis tilini o'qitishda AKTdan foydalanish.

Oliy ta'limdagi islohotlarning hozirgi bosqichida jiddiy o'zgarishlar ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) joriy etish bilan bog'liq. Chet tillari bo'yicha oliy ta'lim davlat ta'lim standartining O'zbekistonda chet tilini o'rganishda talabalarda axborot madaniyati ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishni taklif qiladi, buning uchun muloqotni rivojlantirishga ko'proq e'tibor qaratish zarur. Mavzuni o'rganish jarayonida ko'nikmalar ta'limga axborot texnologiyalarining joriy etilishi axborotni idrok etish va qayta ishlash jarayonini sezilarli darajada xilma xil qiladi. Eng yangi AKT lar hayotimizda tobora ko'proq o'rin egallamoqda. Nemis tili darslarida ulardan foydalanish talabalarning motivatsiyasi va bilim faolligini oshiradi, ularning dunyoqarashini kengaytiradi va interfaol o'qitishning talabalarga yo'naltirilgan texnologiyasini qo'llash imkonini beradi. Ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini faollashtirish va individuallashtirishga yordam beradi, fanga qiziqishni oshiradi, sub'ektiv baholashdan qochish imkonini beradi. Nemis tilini o'qitishda kompyuter va raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish talabalarga chet tilidan muloqot vositasi sifatida foydalanishdagi psixologik to'siqni engib o'tishga yordam beradi. Kompyuter, Internet va multimediyaga tufayli talabalarga katta hajmdagi ma'lumotlarni keyingi tahlil qilish va saralash bilan o'zlashtirish uchun noyob imkoniyat beriladi va o'quv faoliyatining motivatsion asoslari ham sezilarli darajada kengayadi.

AKT ham yetkazib berish, ham nazorat qilish vositasidir. Ular materialning yuqori sifatli taqdimotini ta'minlaydi va turli xil aloqa kanallaridan (matn, ovoz, grafik, teginish va boshqalar) foydalanadi. Yangi texnologiyalar o'quv jarayonini kursning sur'ati va chuqurligi bo'yicha individuallashtirishga imkon beradi. Bunday tabaqalashtirilgan yondashuv katta ijobiy natija beradi, chunki u har bir talabaning muvaffaqiyatli faoliyati uchun sharoit yaratadi, o'quvchilarda ijobiy his-tuyg'ularni uyg'otadi va shu bilan ularning o'quv motivatsiyasiga ta'sir qiladi.

An'anaviy usullardan farqli o'laroq, interfaol ta'lim shakllaridan foydalanganda talabaning o'zi asosiy aktyorga aylanadi va bilimlarni o'zlashtirishga yo'l ochadi. O'qituvchi bu vaziyatda faol yordamchi sifatida

harakat qiladi va uning asosiy vazifasi o'quv jarayonini tashkil etish va rag'batlantirishdir.

O'quv jarayonida eng ko'p qo'llaniladigan AKT vositalariga quyidagilar kiradi:

- elektron darsliklar va o'quv qo'llanmalar
- elektron ensiklopediyalar va ma'lumotnomalar;
- simulyatorlar va test dasturlari,
- Internetning ta'lim resurslari,
- Rasmlar va illyustratsiyalar bilan DVD va CD disklar;
- video va audio uskunalari,
- tadqiqot ishlari va loyihalari.

Chet tillari bo'yicha davlat ta'lim standartining chet tilini o'rganishda talabalarda axborot madaniyati ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishni taklif qiladi, buning uchun chet tilini rivojlantirishga ko'proq e'tibor qaratish zarur. Quyidagi ko'nikmalar:

- mustaqil ravishda va o'z bilish faoliyatini tashkil etishga;
- loyiha faoliyatida ishtirok etish va o'quv va ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishga;
- har xil turdagi chet tilidagi manbalarda berilgan mavzu bo'yicha kerakli ma'lumotlarni izlashga;
- turli imo-ishora tizimlarida (matn, jadval, grafik, diagramma, audiovizual seriyalar va boshqalar) yaratilgan xorijiy til manbalaridan kerakli ma'lumotlarni ajratib olishga;
- ma'lumotni bir belgi tizimidan boshqasiga o'tkazishga;
- muhim ma'lumotlarni muhim bo'lmagan ma'lumotlardan ajratib olishga
- olingan ma'lumotlarning ishonchliligini tanqidiy baholashga;
- axborot mazmunini maqsadga muvofiq ravishda etkazishga;
- hukmlarni batafsil asoslash, ta'riflar berish, dalillar keltirishga;
- maqsadga muvofiq o'qish turini tanlashga;
- badiiy, publisistik va rasmiy ish uslubidagi matnlar bilan samarali va maqsadli ishlash, ularning o'ziga xos xususiyatlarini tushunish, ommaviy axborot vositalarining tilini etarli darajada idrok etishga;
- multimedia texnologiyalaridan foydalangan holda og'zaki taqdimot uchun material yaratishga undaydi.

Nemis tili darslarida eng ko'p qo'llaniladigan AKT haqida to'xtalib o'tmoqchiman:

Internet resurslari

Internet resurslaridan foydalanish imkoniyatlari juda katta. Global Internet dunyoning istalgan nuqtasida joylashgan talabalar va o'qituvchilar uchun zarur bo'lgan har qanday ma'lumotni olish uchun: yangiliklar, mintaqaviy tadqiqotlar, xorijiy adabiyotlar va boshqalarni shakllantirishga sharoit yaratib beradi.

Nemis tili darslarida Internet bir qator didaktik vazifalarni hal qilishga yordam beradi: global tarmoq materiallaridan foydalangan holda o'qish ko'nikma va malakalarini shakllantiradi, talabalarning so'z boyligini to'ldirish; nemis tilini o'rganish uchun barqaror motivatsiyani shakllantiradi. Bundan tashqari, talabalarning dunyoqarashini kengaytirish, nemis tilida so'zlashuvchi mamlakatlardagi tengdoshlari bilan ishbilarmonlik aloqalari va boshqa aloqalarni yo'lga qo'yish va qo'llab-quvvatlash uchun internet texnologiyalari imkoniyatlarini o'rganishga imkon beradi.

Proyektor yordamida.

Proyektorning an'anaviy ko'rgazmali qurollarga nisbatan afzalliklari o'qitish metodologiyasining muhim tarkibiy qismi sifatida ko'rinishni ta'minlashdir.

Anʻanaviy koʻrgazmali qurollardan farqli oʻlaroq, proyektorning afzalliklari nimada?

1. Tasvir oʻlchamlari proyektordan ekrangacha boʻlgan masofaga qarab farq qilishi mumkin. Bundan tashqari, tasvir osonroq qabul qilinadi.

2. Oʻqituvchi mustaqil ravishda proyektorni yoqish va oʻchirish orqali tasvirni koʻrsatish vaqtini belgilaydi. Shunday qilib, tasvirlar faqat kerak boʻlganda ekranda paydo boʻladi.

3. Oʻqituvchi slaydlarni osongina oʻzgartira oladi, shuning uchun taqdim etilgan material uchun rasmlar soni juda koʻp boʻlishi mumkin. Bu maʼruzachining hikoyalari va vizual tasvir oʻrtasidagi maksimal yozishmalarga yordam beradi.

4. Dinamik jarayonlar rivojlanishining alohida bosqichlarini koʻrsatish oʻqituvchiga oʻquvchining tasavvuriga tayangan holda oʻzining oraliq bosqichlar haqida fikr yuritish qobiliyatidan foydalanish imkonini beradi va hokazo.

5. Slaydlar saqlanganda koʻp joy egallamaydi va vaqt oʻtishi bilan rangi oʻchib ketmaydi – ulardan istalgancha foydalanish mumkin.

Kompyuter boʻyicha maʼruza

Power Point dasturi yordamida ishlab chiqilgan kompyuter maʼruzasi - bu ekran yoki monitorda koʻrsatilgan axborot obʻektlarining tematik va mantiqiy bogʻlangan ketma-ketligi. Maʼruza davomida turli xil axborot obʻektlaridan foydalaniladi: tasvirlar (slaydlar), ovoz va video fragmentlar. Agar slaydlar, rasmlar va boshqa koʻrgazmali materiallar bilan, diagramma va jadvallarni koʻrsatish bilan toʻldirilsa ishlash samaradorligi ancha yuqori boʻladi.

Bunday darslardan soʻng oʻrganilgan material oʻquvchilar xotirasida jonli obraz sifatida saqlanib qoladi va oʻqituvchiga oʻquvchining ilm faoliyatini faollashtirishga yordam beradi.

Power Point taqdimotlarini ishlab chiqish dasturi turli koʻrgazmali qurollarni birlashtirib, har birining afzalliklaridan unumli foydalanish va kamchiliklarni bartaraf etish orqali dars uchun materiallar tayyorlash imkonini beradi.

Power Point dasturida taqdimotlardan foydalangan holda koʻpincha quyidagi dars turlari oʻtkaziladi:

1) Asosiy maqsad illyustratsiya qilish emas, balki talabalarga qulay shaklda yozish uchun murakkab materialni vizual tarzda berish;

2) Darslar - yorqin vizual tasvirlar zarur boʻlgan mavzular boʻyicha rasmlar;

3) Darslar - talabalarining mustaqil ravishda shunga oʻxshash ishlarni yaratishga namuna sifatida yordam beradigan koʻrgazmali qurollar.

Elektron darsliklar

Elektron darsliklarning afzalliklari quyidagilardan iborat: birinchidan, ularning harakatchanligi, ikkinchidan, kompyuter tarmoqlarining rivojlanishi bilan aloqaning mavjudligi, uchinchidan, zamonaviy ilmiy bilimlarning rivojlanish darajasining mosligi. Boshqa tomondan, elektron darsliklarni yaratish ham axborot materiallarini doimiy ravishda yangilab turish kabi muammoni hal qilishga yordam beradi. Ular, shuningdek, har xil turdagi maʼlumotlarning dinamikasida batafsil tasvirlangan koʻplab mashqlar va misollarni oʻz ichiga olishi mumkin.

Elektron lugʻatlar

Elektron lug'at qiziqarli ma'lumotlarni qidirish, til naqshlarini ko'rsatish funksiyalarini birlashtiradi va maxsus mashqlar tizimi yordamida o'quv materialini o'zlashtirish imkonini beradi.

Barcha zamonaviy elektron lug'atlar talaffuzni takrorlash uchun multimedia shaxsiy kompyuterlarining ovoz vositalaridan foydalanadi.

Taqdimotlar

Taqdimotlar deyarli barcha o'qituvchilar tomonidan keng qo'llaniladi. Ular ham o'qituvchilar, ham talabalar uchun qulaydir. Siz o'quvchilarni muvaffaqiyatga jalb qiladigan, rag'batlantiradigan va rag'batlantiradigan original o'quv materiallarini yaratishingiz mumkin.

- turli xil matnli audio va video ravshanlikning kombinatsiyasi;
- nutq faoliyatining barcha turlarini o'rgatishda yordam ko'rsatishni amalga oshirish, fotosuratlarining maksimal hajmi 500b;
- tomoshabinlar ko'ra oladigan eng kichik shrift o'lchami;

Nemis tili darsida asosan o'qitish taqdimotlaridan foydalaniladi. Ular nutq faoliyatining turlari (o'qish, yozish, gapirish yoki tinglashni o'rgatishda) bo'yicha farqlanadi; nutqning aspektlari bo'yicha (lug'at, grammatika yoki fonetikaning o'rgatishda); tayanch turlari bo'yicha (ma'noli, semantik, og'zaki, tasviriy).

O'quv jarayonida MPP PowerPoint dasturidan foydalanish turli xil til va nutq mashqlari imitativ, o'rnini bosuvchi, transformatsion, reproduktivdan foydalanishni soddalashtiradi: (E. I. Passov)

Darsda taqdimotdan foydalanishning quyidagi usullarini taklif qilishingiz mumkin:

- MPP katta ekranga proyeksiyalanadi, talabalar o'z o'rinlaridan turib taqdimotning borishini kuzatib boradilar, bunday taqdimotdan darsning istalgan bosqichida foydalanish mumkin (yangi materialni taqdim etish, uni o'rgatish uchun);
- Talabalar taqdimotni kompyuter ekranlarida ko'radilar, o'qituvchi monitor yoki katta ekran yordamida tushuntirishlar beradi ;
- Talabalar darsdan tashqari taqdimot bilan mustaqil ravishda tanishadilar ; u elektron tarqatma material sifatida ,sinov, ma'lumotnomalar, o'tilgan materialni takrorlash bilan samara beradi.

CD-ROM bo'yicha o'quv qo'llanmalar.

Hozirgi vaqtda o'qituvchilar uchun talaygina kompyuter dasturlari mavjud. O'qitish uchun kompyuter dasturlaridan foydalanadigan o'qituvchi ularni o'quv jarayoniga integratsiya qilish muammosiga duch keladi. Shu bilan birga, esda tutish kerakki, sanitariya me'yorlari va qoidalariga ko'ra, masalan, 2-5 sinf o'quvchilari kompyuterda 15 daqiqadan ko'p bo'lmagan vaqt davomida ishlashi mumkin.

Maktablarimizda boshlang'ich sinflarda nemis tilini o'rgatish o'quv materiallari asosida olib boriladi. M.Dadaxojayeva, Z.Narbekova 2, 3 va 4-sinflar uchun ushbu o'quv materiallari uchun multimedia qo'shimchalari chiqarildi. Ushbu dasturlar muallifning darslik haqidagi konsepsiyasiga to'liq mos keladi, materialning taqdimoti va mustahkamlanishi mavzu va darsni rejalashtirishga mos keladi, shuning uchun jarayonga multimedia komponentini kiritish vazifasi shunchalik oson bo'ladi.

Chet tili darslarida kompyuter dasturlari bilan ishlash shakllari:

I. So'z boyligini o'rganish. Kompyuter dasturlari bilan ishlash bosqichlari quyidagilardan iborat: ko'rsatish, mustahkamlash, nazorat qilish.

1-bosqich - lug'at bilan tanishtirish. Ushbu bosqichda ko'rgazmali kompyuter yordamida biz avtomatik rejimni tanlaymiz: ekranda mavzu bo'yicha so'zlar tasvirlangan rasmlar paydo bo'ladi. Bunga parallel

ravishda o'qituvchi yoki ma'ruzachi bu so'zlarni tarjima bilan talaffuz qiladi. Keyin xuddi shu rejimda namunaviy iboralar bilan ishlash amalga oshiriladi.

2-bosqich - talaffuzni mashq qilish va so'z boyligini mustahkamlash .. Talabalar so'zlovchidan keyin xorda takrorlaydilar. Bunday vaziyatda o'qituvchi har qanday o'quvchiga yaqinlashish va uning talaffuzini tinglash imkoniyatiga ega. Juftliklarni shakllantirishda zaif o'quvchini kuchli bilan qo'yish maqsadga muvofiqdir.

3-bosqich - o'rganilgan lug'atni nazorat qilish. Vazifalar quyidagi formatlarda bo'lishi mumkin: To'g'ri tarjima javobini ko'rsating. Yozma so'zlardan qaysi biri ma'noda ortiqcha, Bu so'z uchun eng mos iborani tanlang, Bu izohga eng noo'rin javobni tanlang. Agar talabalar kompyuterda yakka tartibda ishlash imkoniyatiga ega bo'lsalar, ular ushbu materialni bilish darajasiga qarab vazifalarni tanlashlari mumkin.

II. Talaffuzni mashq qilish. Ko'pgina darsliklar mikrofon rejimini o'z ichiga oladi. So'z yoki iborani tinglagandan so'ng, talaba ma'ruzachidan keyin takrorlaydi va ekranda ma'ruzachi va o'quvchi ovozining grafik tasviri paydo bo'ladi, solishtirganda barcha noaniqliklar ko'rinadi. Talaba aytilgan tovushning grafik tasviriga iloji boricha namunaga yaqinroq erishishga intiladi.

III. Yozish bo'yicha trening. Bunday ish bir vaqtning o'zida ikkita muammoni hal qiladi: nemischa so'zlarni to'g'ri yozish va klaviaturani o'zlashtirish. Deyarli har bir vazifa klaviaturada nemischa so'z va jummalarni yozishni o'z ichiga oladi.

IV. Grammatik hodisalarni mashq qilish. Barcha o'quv dasturlari u yoki bu tarzda ma'lum grammatik tuzilmalarni rivojlantirishni ta'minlaydi. Grammatik hodisalarni rivojlantirish bo'yicha uch bosqichga bo'linadi va ularga quyidagilar kiradi: grammatik material bilan tanishish, mustahkamlash, ushbu material bo'yicha bilimlarni nazorat qilish.

1-bosqich - yangi grammatik material bilan tanishish. O'qituvchi yangi shaklni birinchi navbatda kompyuterda taqdim etadi, asosiy fikrlarni izohlaydi va ajratib ko'rsatadi. Masalan, vaqtinchalik shaklning yangi turini tushuntirayotganda shuni ta'kidlash kerakki bu shakl qaysi holatda qo'llaniladi, qanday shakllanadi, so'zlar ishora, qoidadan istisno qiladi. Keyin talabalardan materialni yaxshiroq tushunishga imkon beradigan asosiy fikrlarni yozishlari yoki uni maxsus papkaga ko'chirishlari so'raladi.

2-bosqich - tuzatish. O'qituvchi qoidani takrorlaydi, o'quvchilarning diqqatini asosiy fikrlarga qaratadi, o'quvchilarni yozganlarini o'z eslatmalari bilan solishtirishga taklif qiladi. Keyin ushbu grammatik tuzilmani mustahkamlash uchun mashqlar taklif etiladi.

3-bosqich - nazorat. U ham test shaklida, ham nazorat ishlari shaklida amalga oshirilishi mumkin. Har xil turdagi mashqlardan foydalanishingiz mumkin. Shuni ta'kidlash kerakki, bu bosqichda kompyuterdan foydalanish o'qituvchining ishini juda osonlashtiradi va eng muhimi, shaxsiy baholashni istisno qiladi.

Xulosa:

Ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish o'quvchilar shaxsini shakllantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratadi va zamonaviy jamiyat ehtiyojlarini qondiradi.

Internetning axborot resurslaridan foydalanib, ularni o'quv jarayoniga integratsiyalashgan holda, nemis tili darsida bir qator didaktik vazifalarni samaraliroq hal qilish mumkin:

a) turli darajadagi murakkablikdagi tarmoq materiallaridan bevosita foydalangan holda o'qish ko'nikma va malakalarini shakllantiradi;

b) o'qituvchi tomonidan tayyorlangan Internet audio matnlari asosida tinglash ko'nikmalarini oshiriladi;

c) o'qituvchi yoki talabalardan biri tomonidan taqdim etilgan muammoli muhokama, tarmoq materiallari asosida monolog va dialogik nutq ko'nikmalarini oshiradi;

d) yozma ko'nikmalarni oshirish, yakka tartibda yoki yozma ravishda sheriklarga javoblar tuzish, tezislar, insholar va sheriklarning birgalikdagi faoliyatining boshqa mahsulotlarini tayyorlashda ishtirok etadi.

Kompyuter testi orqali olingan baholarning xolisligi sinfdagi psixologik iqlimni yaxshilaydi. Ota-onalar o'rtasida o'tkazilgan so'rov natijalariga ko'ra, maktab o'quvchilari elektron lug'at imkoniyatlarini o'zlashtirgandan so'ng, uy vazifalariga sarflanadigan vaqt ikki barobarga qisqardi.

Chet tilini o'qitishda AKTdan foydalanishning afzalliklarini yana bir bor ta'kidlamochiman.

Kompyuterdan o'quv jarayonining barcha bosqichlarida: yangi materialni tushuntirish (tanishtirish), bilim, ko'nikma va malakalarni mustahkamlash, takrorlash, nazorat qilishda foydalanish mumkin. Shu bilan birga, talaba uchun u o'qituvchi, ishchi vosita, o'rganish ob'ekti, hamkorlik qiluvchi jamoa, bo'sh vaqt (o'yin) muhiti va turli funksiyalarni bajaradi.

O'qituvchi sifatida kompyuter quyidagilarni ifodalaydi:

- ma'lumot manbai (o'qituvchi va darslikni qisman yoki to'liq almashtiruvchi);
- ko'rgazmali qo'llanma (multimedia va telekommunikatsiya imkoniyatlariga ega sifat jihatidan yangi daraja);

- o'quv jihozlari;

- individual axborot maydoni;

- diagnostika va nazorat vositalari.

Ishchi vosita vazifasida kompyuter quyidagi vazifalarni bajaradi:

- matnlarni tayyorlash va ularni saqlash vositasi;

- matn muharriri va grafik muharriri;

- kompyuter natijalarni turli shakllarda taqdim etish bilan katta imkoniyatlarga ega;

- modellashtirish vositasi.

Chet tili darslarida kompyuter texnologiyalari - bu kompyuter o'qitish dasturlari va Internet resurslaridan foydalanish. Multimedia o'quv dasturlari har bir talabaning mustaqil harakatlarini tashkil qilish imkonini beradi. Dasturlarning yorqinligi, maftunkorligi o'quvchilarda katta qiziqish uyg'otadi, dars samaradorligini oshiradi. Albatta, elektron o'qituvchi jonli o'rnini bosa olmaydi, lekin bu yordamchi o'quv vositasidir. Turli mavzular, tadbirlar, rang-barangligi, multimedia dasturlari maftunkorligi maktab o'quvchilarida katta qiziqish uyg'otmoqda. Ular talabalarga individual yondashish imkonini beradi, kompyuterlar kerak bo'lganda har biri bilan shug'ullanadi. O'qituvchi dasturlarning alohida qismlaridan, shu jumladan tegishli mavzular bo'yicha darslarda, yangi leksik yoki grammatik material bilan tanishishda, dialogik nutqni o'rgatishda, o'qish, yozish, talaffuzni mashq qilishda, nazoratning muayyan turlari bilan va hokazolardan foydalanishi mumkin. Ya'ni, kompyuter texnologiyalari ilg'or texnologiyalar, kelajak texnologiyalaridir.

Adabiyot va ilmiy resurslar

1. <http://www.wecomm.ru/structure/?idstructure=441> Слобожанина Е. А. Мультимедийные презентации как средство освоения учениками информационнокоммуникативной компетенции
2. Гребенщикова Н. В. Использование информационных технологий для освоения учениками социокультурной компетенции при изучении немецкого языка
3. <http://festival.1september.ru/authors/100-684-782/> Садовникова Нина Ивановна, Новые информационные технологии в обучении иностранным языкам
4. <http://www.kindersache.de/about/default.htm>